

ISSN 2623-6575

UDK 63

GLASILO FUTURE

ROBILKALNA FUTURE - STRAČNO-ZNAMENITNO MINDUČA ILI PROMETNOVAČI, ODRŽIVOSTI, KULTURE I MEDNARODNE SURADNICE, ŠIBENIK

VOLUMEN 6 BROJ 4

PROSINAC 2023.

Glasilo Future

Stručno-znanstveni časopis

Nakladnik:

FUTURA

Sjedište udruge: Šibenik

Adresa uredništva:

Bana Josipa Jelačića 13 a, 22000 Šibenik, Hrvatska / Croatia

☎ / 📠: +385 (0) 022 218 133

✉: urednistvo@gazette-future.eu / editors@gazette-future.eu

🌐: www.gazette-future.eu

Uređivački odbor / Editorial Board:Nasl. izv. prof. dr. sc. Boris Dorbić, prof. struč. stud. – glavni i odgovorni urednik / *Editor-in-Chief*Emilija Friganović, dipl. ing. preh. teh., mag. nutr., v. pred. – zamjenica g. i o. urednika / *Deputy Editor-in-Chief*Ančica Sečan, mag. act. soc. – tehnička urednica / *Technical Editor*

Prof. dr. sc. Željko Španjol – član

Mr. sc. Milivoj Blažević – član

Vesna Štibrčić, dipl. ing. preh. teh. – članica

Antonia Dorbić, mag. art. – članica

Gostujući urednik / *Guest editor* / (2023) 6(4) – Doc. dr. sc. Esved Kajtaž**Međunarodno uredništvo / International Editorial Board:**

Dr. sc. Gean Pablo S. Aguiar – Savezna republika Brazil (Universidade Federal de Santa Catarina)

Prof. dr. sc. Kiril Bahcevandziev – Portugalska Republika (Instituto Politécnico de Coimbra)

Prof. dr. sc. Martin Bobinac – Republika Srbija (Šumarski fakultet Beograd)

Prof. dr. sc. Zvezda Bogevska – Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za zemjodjelski nauki i hrana Skopje)

Dr. sc. Bogdan Cvjetković, prof. emeritus – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Duška Čurić – Republika Hrvatska (Prehrambeno-biotehnoški fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Margarita Davitkovska – Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za zemjodjelski nauki i hrana Skopje)

Prof. dr. sc. Dubravka Dujmović Purgar – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Josipa Giljanović – Republika Hrvatska (Kemijsko-tehnoški fakultet u Splitu)

Prof. dr. sc. Semina Hadžabić – Bosna i Hercegovina (Agromediterranski fakultet Mostar)

Prof. dr. sc. Péter Honfi – Mađarska (Faculty of Horticultural Science Budapest)

Prof. dr. sc. Mladen Ivić – Bosna i Hercegovina (Univerzitet PIM)

Doc. dr. sc. Anna Jakubczak – Republika Poljska (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy)

Dr. sc. Željko Jurjević – Sjedinjene Američke Države (EMSL Analytical, Inc., North Cinnaminson, New Jersey)

Prof. dr. sc. Mariia Kalista – Ukrajina (National Museum of Natural History of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv)

Prof. dr. sc. Tajana Krička – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Doc. dr. sc. Dejan Kojić – Bosna i Hercegovina (Univerzitet PIM)

Slobodan Kulić, mag. iur. – Republika Srbija (Srpska ornitološka federacija i Confederation ornitologique mondiale)

Prof. dr. sc. Branka Ljevnaić-Mašić – Republika Srbija (Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Novom Sadu)

Prof. dr. sc. Zvonimir Marijanović – Republika Hrvatska (Kemijsko-tehnoški fakultet u Splitu)

Semir Maslo, prof. – Kraljevina Švedska (Primary School, Lundäkerskolan, Gislaved)

Prof. dr. sc. Ana Matin – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Elizabeta Miskoska-Milevska – Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za zemjodjelski nauki i hrana)

Prof. dr. sc. Bosiljka Mustać – Republika Hrvatska (Sveučilište u Zadru)

Prof. dr. sc. Ayşe Nilgün Atay – Republika Turska (Mehmet Akif Ersoy University – Burdur, Food Agriculture and Livestock School)

Prof. dr. sc. Tatjana Prebeg – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Bojan Simovski – Republika Sjeverna Makedonija (Fakultet za šumarski nauki, pejzažna arhitektura i ekoinženering "Hans Em" Skopje)

Prof. dr. sc. Davor Skejčić – Republika Hrvatska (Građevinski fakultet Zagreb)

Akademik prof. dr. sc. Mirko Smoljić, prof. struč. stud. – Republika Hrvatska (Sveučilište Sjever, Varaždin/Koprivnica, Odjel ekonomije)

Prof. dr. sc. Nina Šajna – Republika Slovenija (Fakulteta za naravoslovje in matematiko)

Doc. dr. sc. Mladenka Šarolić, prof. struč. stud. – Republika Hrvatska (Kemijsko-tehnoški fakultet u Splitu)

Prof. dr. sc. Andrej Šušek – Republika Slovenija (Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor)

Prof. dr. sc. Elma Temim – Bosna i Hercegovina (Agromediterranski fakultet Mostar)

Doc. dr. sc. Merima Toromanović – Bosna i Hercegovina (Biotehnički fakultet Univerziteta u Bihaću)

Prof. dr. sc. Marko Turk – Republika Hrvatska (Visoka poslovna škola PAR)

Prof. dr. sc. Ivana Vitasović Kosić – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Ana Vujošević – Republika Srbija (Poljoprivredni fakultet Beograd)

Sandra Vuković, mag. ing. – Republika Srbija (Poljoprivredni fakultet Beograd)

Prof. dr. sc. Vesna Židovec – Republika Hrvatska (Agronomski fakultet Zagreb)

Prof. dr. sc. Denisa Žujo Zekić – Bosna i Hercegovina (Nastavnički fakultet Mostar)

Grafička priprema: Ančica Sečan, mag. act. soc.

Objavljeno: 31. prosinca 2023. godine.

Časopis izlazi u elektroničkom izdanju dva puta godišnje, krajem lipnja i prosinca, a predviđena su i dva specijalna izdanja tijekom godine iz biotehničkog područja.

Časopis je besplatan. Rukopisi i recenzije se ne vraćaju i ne honoriraju.

Autori/ce su u potpunosti odgovorni/e za sadržaj, kontakt podatke i točnost engleskog jezika.

Umnožavanje (reproduciranje), stavljanje u promet (distribuiranje), priopćavanje javnosti, stavljanje na raspolaganje javnosti odnosno prerada u bilo kojem obliku nije dopuštena bez pismenog dopuštenja Nakladnika.

Sadržaj objavljen u Glasilu Future može se slobodno koristiti u osobne i obrazovne svrhe uz obvezno navođenje izvora.

Časopis je indeksiran u CAB Abstract (CAB International).

Glasilo Future

Stručno-znanstveni časopis

FUTURA – stručno-znanstvena udruga za promicanje održivog razvoja, kulture i međunarodne suradnje, Bana Josipa Jelačića 13 a, 22000 Šibenik, Hrvatska

(2023) 6 (4) 01–71

SADRŽAJ:

	Str.
<i>Izvorni znanstveni rad (original scientific paper)</i>	
<i>M. Poje, Vedrana Kasumović, Martina Skendrović Babojelić, M. Kušen, Vesna Židovec</i> Perception of health professionals regarding the use of horticultural therapy	01–20
<i>Prethodno priopćenje (preliminary communication)</i>	
<i>E. Kajtaz, Esmera Kajtaz</i> Ekološke vrijednosti studenata i nadilaženje ekološke neravnoteže Environmental values of students and overcoming ecological imbalance	21–40
<i>B. Dorbić, D. Slavica, Tanja Radić Lakoš</i> Javne gradske zelene i ostale javne površine u funkciji vansezonskog turizma na primjeru Adventure 2021. godine u Šibeniku Public urban green and other public areas in the function of off-season tourism on the example of adventure days in 2021 in Šibenik	41–53
<i>Pregledni rad (scientific review)</i>	
<i>S. Lelo, Denisa Žujo Zekić, Džana Kuna, B. Dorbić</i> Integrativna biologija kao potreba redizajniranja nastavnih planova i programa na sveučilištima zemalja ex. Jugoslavije Integrative biology as a need to redesign curricula at universities in countries of ex. Yugoslavia	54–62
<i>Stručni rad (professional paper)</i>	
<i>Džana Kuna, S. Lelo, Denisa Žujo Zekić</i> Akustična, vizualna i kemijska komunikacija čovjeka i životinja Acoustic, visual and chemical communication between humans and animals	63–69
<i>Upute autorima (instructions to authors)</i>	70–71

Riječ gostujućeg urednika [(2023) 6(4)]**Poštovani čitatelji Glasila Future,**

Čast mi je predstaviti Vam poseban broj posvećen temi koja povezuje *Poljoprivredu s društvenim znanostima*. Odnos poljoprivrede i društva ne odnosi se samo na osiguravanje prehrambene sigurnosti, nego i na oblikovanje društvenog, kulturnog, ekološkog, ekonomskog i održivog aspekta zajednice. Održiv odnos između društva i poljoprivrede neophodan je za izgradnju stabilnog ekosustava te očuvanju održive prakse na prostorima Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i ostalih zemalja u okruženju. Na osnovu navedenog znanstveni i istraživački radovi koji se bave odnosom između poljoprivrede i društva su od velike važnosti, jer omogućavaju bolje razumijevanje kompleksnog odnosa društva i agrarnog sustava. Iznimno zadovoljstvo mi je što na prostorima Hrvatske i Bosne i Hercegovine postoje znanstvenici koji se bave ovom tematikom i to s aspekta više društvenih disciplina.

Rad autora doc. dr. sc. Miroslava Poje i suradnika baziran je na znanstvenoj procjeni svijesti i percepciji osoblja Specijalne bolnice za zaštitu djece s neurološkim i motoričkim teškoćama u Zagrebu o hortikulturnoj terapiji. Doc. dr. sc. Esved Kajtaz i Esmera Kajtaz, M.A. su ispitivali ekološke vrijednosti studenata i ukazali na važnost predmeta koji se bave očuvanjem čovjekovog okoliša. Nasl. Izv. prof. dr. sc. Boris Dorbić, prof. struč. stud. i suradnici kroz ispitivanje ponašanja, percepcije i stavova sudionika tijekom adventa 2021. u Šibeniku su analizirali kulturni i zeleni turizam, a posebnu pažnju su usmjerili na specijalno uređene javne gradske zelene i ostale javne površine. Prof. dr. sc. Suvad Lelo i suradnici u svom radu zagovaraju koncept intergrativne biologije zasnovane na interdisciplinarnom pristupu koji povezuje različite discipline iz biologije te ih integriraju u područja biotehničkog, okolišnog i zdravstvenog pristupa. Autori u svom radu također zagovaraju prilagodbu edukacije svjetskim trendovima. Na kraju još jedna zanimljiva tema autorice Džane Kune, BA. i suradnika koja ukazuje na važnost jezika kao ključnog faktora u prijenosu informacija, neverbalnoj komunikaciji, koja uključuje miris, u društvenim interakcijama.

Doc. dr. sc. Esved Kajtaz

Gostujući urednik

Javne gradske zelene i ostale javne površine u funkciji vanezonskog turizma na primjeru Adventure 2021. godine u Šibeniku

Public urban green and other public areas in the function of off-season tourism on the example of adventure days in 2021 in Šibenik

Boris Dorbić^{1*}, Dino Slavica², Tanja Radić Lakoš²

prethodno priopćenje (preliminary communication)

doi: 10.32779/gf.6.4.3

Citiranje/Citation³

Sažetak

U radu je prikazan osvrt na neke od mogućnosti koje pruža kulturni i zeleni turizam kao i rezultati ispitivanja ponašanja, percepcija i stavova o vizualnom dojmu, boravku i emocijama ispitanika s Adventure 2021. u Šibeniku. Šibenska Adventura, bila je otvorena od 3. prosinca 2021. i trajala do 1. siječnja 2022. i to nakon godine dana pauze, prouzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Povodom navedenog bile su specijalno uređene javne gradske zelene i ostale javne površine, među kojima se ističu Perivoj Roberta Visianija i Trg Poljana. Danas je masovni turizam stvar prošlosti i potrebno se okrenuti alternativnim oblicima turizma. Osim kulturnog turizma u našem slučaju treba razvijati zeleni ili hortikulturni (vrtni) turizam čiji je razvoj započeo krajem dvadesetih godina prošlog stoljeća u Engleskoj.

Temeljem istraživanja dobivenih anketnim ispitivanjem studenata Veleučilišta u Šibeniku ispitanici su najbolju ocjenu dodijelili uređenju i oblikovanju Perivoja R. Visianija (4,19). U razdoblju Adventure 2021. ispitanici su najviše posjećivali Perivoj R. Visianija, Trg Poljanu i ulicu Kralja Tomislava (Kalelarga). Najugodnije su se osjećali na Trg Poljani, zatim na zelenim površinama u Perivoju Roberta Visianija, a onda i na šibenskoj rivi (Obala dr. Franje Tuđmana). Preko 60 % ispitanika bilo je izrazitog stava da šibenska gradska jezgra ima turističkog potencijala i u razdoblju Adventure 2021. te da bi se komunalno, prostorno i krajobrazno uređenje Šibenika trebalo dodatno unaprijediti da bude na razini izvrsnosti. Dobiveni rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti gradskim tijelima i turističkom sektoru za unaprjeđenje destinacije u razdoblju sljedećih adventura.

Ključne riječi: kulturni turizam, zeleni turizam, Šibenik, Adventura 2021, javne gradske površine.

¹ Veleučilište "Marko Marulić" u Kninu, Krešimirova 30, 22300 Knin, Hrvatska.

*E-mail: bdorbic@veleknin.hr (dopisni autor).

² Veleučilište u Šibeniku, Trg Andrije Hebranga 11, 22000 Šibenik, Hrvatska.

³ Dorbić, B., Slavica, D., Radić Lakoš, T. (2023). Javne gradske zelene i ostale javne površine u funkciji vanezonskog turizma na primjeru Adventure 2021. godine u Šibeniku. *Glasilo Future*, 6(4), 41–53. / Dorbić, B., Slavica, D., Radić Lakoš, T. (2023). Public urban green and other public areas in the function of off-season tourism on the example of adventure days in 2021 in Šibenik. *Glasilo Future*, 6(4), 41–53.

Abstract

The paper presents an overview of opportunities provided from cultural and green tourism and results of examination of behavior, perception and attitudes in visual impression, stay and emotions from respondents at Adventure days in 2021 year in Šibenik. Šibenik The Adventura days were open from 3rd of December 2021 until the 1st January 2022 year, and after one-year break caused from Covid-19 pandemic. On the occasion of above, the city's public green and other public areas were specially arranged, among which the Robert Visiani Park and City Square stand out. Today, mass tourism is past and it is necessary to turn to some other, alternative, form of tourism. In addition to cultural tourism, we also need to develop green or horticultural (garden) tourism, development of which began at the end of the twenties of the last century in England.

Based on the research obtained from the survey of the students of the Šibenik University of Applied Sciences, the respondents gave the best rating to the arrangement and design of Park of R. Visiani (4,19). During the Adventure 2021 days, respondents mostly visited Park of R. Visiani, Square Poljana and Street of King Tomislav (Kalelarga Street). Respondents felt most comfortable on the Square Poljana, and on the green areas in Robert Visiani's Park and then on the Šibenik coast (The Franjo Tuđman Coast Street). More than 60 % of the respondents were of the strong opinion that Šibenik's city core has tourist potential in the adventure period of 2021, and that the communal, spatial and landscape design City of Šibenik should be improved to the level of excellence. The obtained results can serve the city authorities and the tourism sector for the improvement of the destination in the period of the next adventures.

Key words: cultural tourism, green tourism, Šibenik, adventure days in 2021 year, public city areas.

Uvod

Masovni turizam je stvar prošlosti u onim zemljama koje žele vlastiti turizam razvijati promišljeno, a koji bi se trebao temeljiti na selektivnim oblicima turizma, kao npr. eko ili zeleni turizam (Meler i Ham, 2012). Statistike su pokazale da je turistička djelatnost u Hrvatskoj zaslužna za najveći udio u BDP-u u odnosu na ostale države u Europi (Hrvatska gospodarska komora, 2019, prema Relja et al., 2020). Turizam je početkom 20. stoljeća pokazao svoju interdisciplinarnu aktivnost, i ovisi o drugim djelatnostima: graditeljstvu, obrazovanju, investiranju i sl. (Kranjčević, 2020). Relja et al. (2020) su dokazali da sustavna ulaganja u turizam i poboljšanje radnih uvjeta u turizmu predstavlja ispravan alat za smanjenje udjela mladih među nezaposlenima.

Zadnjih nekoliko godina rast dolazaka turista zabilježen je u većini europskih turističkih destinacija. Pojedina istraživanja koja su provedena koncem 20. stoljeća pokazuju da stanovnici svijeta 40 % slobodnog vremena izdvajaju za turistička putovanja, 30 % kraće izlete, te 10 % na neka dulja

putovanja i odmora (Weber, Mikačić, 1999, prema Relja et al., 2020), Kriza izazvana pandemijom bolesti COVID-19 snažno je utjecala na turistički sektor (Gluvačević i Grgas, 2021; Radić Lakoš i Rakela, 2022).

Turistička destinacija kao pojam se uvodi 70-tih godina prošloga stoljeća. Predstavlja zemljopisno zaokruženu cjelinu koja sadržava atraktivne resurse i turističku ponudu (Dobre et al., 2004, prema Markić et al., 2018). Graditi imidž turističke destinacije nemoguće je bez pomoći turističkoga branda (Vranešević, 2007, prema Markić et al., 2018). U posljednje vrijeme počinje se uvažavati sve veći značaj marketinga u turizmu. Važna komponenta njegove promocije je imidž, odnosno način kako gosti percipiraju naš turizam (Žaper, 2004). Osim mora i sunca kulturni resursi proširuju kvalitetu turističke ponude. Kulturna baština na Hrvatskoj obali igra važnu ulogu za turističku posjetu (Poljićak, 2014). Bez sustavnog praćenja učinka turističkog razvoja na prirodu uopće i njezinu ambijentalnost nije moguć ekološki prihvatljiv razvoj turizma (Bakija i Bulić, 2013).

Brandiranje destinacija čini izazov suvremenog turističkog menadžmenta-upravljanje brandom turističke destinacije traži sustavno upravljanje u cilju ostvarenja željenih rezultata (Voase, 2012, prema Bosna i Krajnović, 2015). Kulturni turizam u tim okvirima je izvor ekonomske valorizacije kulturne baštine što (ne)izravno utječe na različite oblike revitalizacije u jezgrama (Poljićak, 2014). Općenito se može kazati kako ispitanici simbolima grada Šibenika procjenjuju objekte kulturne baštine, kojima se u odnosu na zelene prostore daje velika prednost (Stanić i Buzov, 2014). Premda turizam daje značajne pozitivne učinke na turističku destinaciju, on dodaje i veliki ekološki otisak (Bučar, 2017).

Udruga Green Tourist Association u Torontu, Kanada je razvila koncept gradskog zelenog turizma - gdje se promiče ekološka odgovornost, lokalna gospodarska vitalnost, kulturna raznolikost itd. (Dodds i Joppe, 2001). Istraživanje, autora Saseanu et al. (2020) je pokazalo da turističke preferencije u europskim zemljama prema zelenim destinacijama i ekološkim smještajnim objektima, kao i uporaba interneta u planiranju putovanja, mogu značajno utjecati na održivost turizma (Saseanu et al., 2020).

Razvoj hortikulturnog (vrtnog) turizma započeo je davne 1927. godine u Engleskoj osnivanjem Nacionalne vrtne sheme. U okviru potonje inicijative, više od 3500 privatnih vrtova u Engleskoj i Walesu otvoreno je za javnost na odabrane datume i to u dobrotvorne svrhe za događaj Gardens of England and Wales Open for Charity (McMillan i Plumptre, 2019., prema Duarte de Oliveira et al., 2020). Hortikulturni turizam kao dio zelenog turizma nudi benefite i potencijal zelenih dobara, kao što su: javni parkovi i rekreacijski objekti, hortikulturni događaji, posjeti seoskim farmama, društveni vrtovi i tržnice, u smislu neiskorištenog turističkog potencijala u mnogim zemljama (Aldous, 2013). Gradske zelene površine mogu dati usluge ekosustava gdje su rekreativni i opuštajući sadržaji dostupni turistima i gradskim stanovnicima (Mersal, 2017).

Popularna šibenska božićna manifestacija, šibenska Adventura, bila je otvorena od 3. prosinca 2021. i trajala do 1. siječnja 2022. Nakon godinu dana prisilne pauze, manifestacija glasi kao najbolji advent na našoj obali, ali i kao ekološki, 0-waste i jedini plastic-free advent u Hrvatskoj. Moto adventure 2021. bilo je "Cijepi se najboljom zabavom". Adventura nudi gastronomsku i kulturno umjetničku ponudu uz obilje zanimljivih street-food inovacija. Od sadržaja se ističu dječje klizalište i edukativne radionice za djecu te koncerti (Adventura, 2021).

Cilj ovog rada je saznati mišljenje ispitanika o javnim gradskim zelenim i ostalim javnim površinama grada Šibenika tijekom Adventure 2021. te su postavljene četiri hipoteze:

1. Ispitanici su pozitivno ocijenili vizualni dojam javnih gradskih zelenih i ostalih javnih površina tijekom Adventure 2021.
2. Ispitanici su zadovoljni boravkom na javnim gradskim zelenim i ostalim javnim površinama tijekom Adventure 2021.
3. Ispitanici su izrazili pozitivne emocije vizualizacijom na javnim gradskim zelenim i ostalim javnim površinama tijekom Adventure 2021.
4. Ispitanici su pozitivno ocijenili sociološke i turističke perspektive grada Šibenika.

Gradske zelene površine i turizam

Intenzivna urbanizacija utječe na prirodnu ravnotežu u gradu, gdje preko 70 % površine prekriva asfalt, a zelene površine, koje pozitivno utječu na čovjekov okoliš, klimu, vodni režim i bioraznolikost su svedene na minimum (Baković, 2012). Ako se osvrnemo na prosječne otvorene površine po stanovniku u stambenim projektima na području Beča, tada se vidi njeno konstantno opadanje u posljednjih 40 godina: pala je s 24,1 m² (razdoblje 1980. – 1999.) na 8,7 m² (razdoblje 2000. – 2015.) (Damjanović et al., 2016., prema Reinwald et al., 2021).

"Park uvjetuje izrazito harmoniziranje i poboljšanje utjecaja na najnesretnije i najniže klase društva" (Frederick Law Olmsted, projektant Central Parka, prema Stanić i Buzov, 2014). Rezultati istraživanja Šiljeg et al. (2018) su pokazali da stanovnici Zadra prilikom vrednovanja dostupnosti gradskih zelenih površina naglasak stavljaju na uže stambeno okruženje.

Osim promicanja okolišnih i rekreacijskih vrijednosti u urbanom okolišu, pretpostavlja se da gradske zelene površine mogu osigurati gospodarsku dobrobit za grad i doprinijeti njegovoj održivosti (Chiasura, 2004., prema Stanić i Buzov, 2014).

Veći broj studija je pokazao da dobro projektirano i uređeno gradsko zelenilo ima potencijala u smanjenju nasilja i kriminala (Pavićević, 2019).

Hortikulturni turizam raste u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju na temeljima održivog razvoja, s minornim utjecajem na okoliš, promiče zdravlje, lokanu kulturu, aktivan život i gospodarstvo (Aldous, 2013).

Allex et al., 2011., prema Jiricka Pürerrer et al., 2020 smatraju da bi se razgledavačke rute mogle promijeniti budući da atrakcije postaju prevruće. Naime veće zelene i vodene površine mogle bi se više integrirati u oblikovanje turističke ponude (Jiricka Pürerrer et al., 2020).

Ograničena mobilnost ljudi i uvođenje distance posebno je pogodila turistički sektor koji je do pojave pandemije bolesti COVID-19 jako rastao. Stečena iskustva mogu biti korisna za buduće krize i za razvoj novih modela turističkog poslovanja i komunikaciju u turizmu (Gluvačević i Grgas, 2021). Radić Lakoš i Rakela (2022) između ostalog iznose točne podatke o padu broja gostiju na području Hrvatske u 2020. godini u korelaciji s 2019. godinom tj. razdobljem prije pandemije bolesti COVID-19, kao i poduzete epidemiološke mjere u ugostiteljskom sektoru s ciljem sprječavanja širenja navedene bolesti i zaštite zdravlja.

Od 2013. godine se i u gradu Šibeniku tijekom prosinca i siječnja održava manifestacija Adventura. U tome razdoblju grad je prikladno uređen s božićnim ukrasima, a specijalno su uređene javne gradske zelene i ostale javne površine, među kojima se ističu perivoj Roberta Visianija i Trg Poljana koji se nalaze u centru grada. Tijekom blagdana u gradu se događa niz kulturno-zabavnih manifestacija kojim je pored vanezonskog turizma cilj da grad "živi", posebno stara gradska jezgra.

Šibenskoj Adventuri godinama tepaju da je jedan od najboljih adventskih sajмова na obali, Adventura je prerasla okvire Šibenika pa ne čudi da se nerijetko vide turisti i posjetitelji iz drugih gradova, tako su i gradski hoteli, za razliku od par godina unatrag, otvoreni za sve koji ne žele propustiti najbolji advent u Hrvatskoj! (Hudika (Ur.), 2021).

Materijali i metode

U radu je kao izvor primarnih podataka korišteno anketno istraživanje. Dok su za sekundarne podatke korištene stručne i znanstvene publikacije, radovi i slično. Cilj anketnog ispitivanja bilo je ispitivanje ponašanja, percepcija i stavova o vizualnom dojmu, boravku i emocijama ispitanika s Adventure 2021. u Šibeniku. Anketno ispitivanje je provedeno tijekom prve polovice 2022. godine na uzorku od 99 ispitanika (54 muškarca i 45 žena) od čega s područja Šibenika i okolice (77), te ostalih gradova (22 ispitanika). Ispitanici su bili studenti Veleučilišta u Šibeniku, različitih studijskih godina i profila stručnih prijediplomskih studija (I. godina studija – 36 studenata, 2. godina – 57 studenata i 3. godina studija – 6 studenata). Obradeni podatci izraženi su u postocima (%) (Tablice 2. i 4.) i u mjerilima centralne tendencije tj. na osnovi izračuna aritmetičke sredine, standardne devijacije i varijance (Tablice 1. i 3). Statistička obrada podataka je izrađena u programu SPSS 16 za Windows platformu.

Rezultati i diskusija

U tablicama 1. – 4. dani su rezultati anketnog ispitivanja ponašanja, percepcija i stavova o vizualnom dojmu, boravku i emocijama ispitanika s Adventure 2021. u Šibeniku.

Tablica 1. Ocjena vizualnog dojma javnih gradskih zelenih i ostalih javnih površina tijekom Adventure 2021.

Table 1. Evaluation of the visual impression of public urban green and other public areas during the adventure days in 2021

R.br.	OCJENA VIZUALNOG DOJMA JAVNIH GRADSKIH ZELENIH I OSTALIH JAVNIH POVRŠINA TIJEKOM ADVENTURE 2021. -PITANJA	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Varijanca
1.	Ocijenite uređenje i oblikovanje zelenih površina na šibenskoj rivi <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,76	1,013	1,026
2.	Ocijenite uređenje i oblikovanje Perivoja R. Visianija kod Poljane	4,19	,883	,780
3.	Ocijenite uređenje i oblikovanje zelenih površina na Starom pazaru	3,72	1,020	1,041
4.	Ocijenite uređenje i oblikovanje uže gradske jezgre s prigodnim ukrasima i dekorima	4,02	,994	,989
5.	Ocijenite održavanje čistoće i komunalne infrastrukture uže gradske jezgre za vrijeme adventa	3,80	1,113	1,238

Iz tablice 1. je razvidno da su ispitanici najbolju ocjenu (4,19) dodijelili uređenju i oblikovanju Perivoja R. Visianija kod Poljane u razdoblju Adventure 2021. Ostale javne površine percipiraju s nešto manjim ocjenama. Gradske zelene površine u obalnim područjima, jako su značajne za održivi gradski i turistički razvoj (Perković i Opačić, 2020). Rezultati istraživanja Stanić i Buzov (2014) su pokazali da ispitanici najviše prepoznaju ukrasne, rekreativne i socijalne funkcije zelenih površina te smatraju kako bi ih u gradu trebalo biti u znatno većem broju. Miškić-Domislić, et al. (2013) navode značaj estetike prostora u cilju "brandiranja" (Dorbić i Temim, 2004., prema, Miškić-Domislić et al., 2013).

Iz tablice 2. je razvidno da je veći broj ispitanika za vrijeme Adventure posjetio Perivoj R. Visianija i u njemu je u većoj mjeri uglavnom ili osrednje boravio radi druženja i gastro ponude. Najveći broj ispitanika, njih preko 40 % se u Perivoju R. Visianija izrazito ugodno osjećao okružen biljem i prikladnim uređenjem prostora, a nešto manji broj njih 21,3 % osrednje.

Najviše ispitanika preko 60 % je osrednje ili izrazito tijekom Adventure šetao Poljanom. Više od 55 % ispitanika se na Poljani izrazito ugodno osjećao okruženim prikladnim uređenjem prostora. Najveći broj ispitanika je tijekom Adventure posjetio Perivoj L. Maruna (ispred crkve Gospe van Grada i u

njemu su u većoj mjeri, skoro podjednako, uglavnom, osrednje i izrazito boravili radi druženja. Također su se u potonjem parku, osrednje, izrazito (preko 50 %) ugodno osjećali okruženi biljem i prikladnim uređenjem prostora. Više od 50 % ispitanika (izrazito, osrednje) se tijekom Adventure šetao i Starim pazarom pored zelenih površina i ugodno se osjećao okružen prikladnim uređenjem prostora.

Više od 80 % ispitanih je šetalo šibenskom rivom pored zelenih površina te su se u većoj mjeri ugodno osjećali. Preko 80 % njih je šetalo okićenom Kalelargom i starom gradskom jezgrom.

Tablica 2. Ispitivanje o boravku na javnim gradskim zelenim i ostalim javnim površinama tijekom Adventure 2021.

Table 2. Examination of staying in public urban green and other public areas during the adventure days in 2021

R. br	ISPITIVANJE O BORAVKU NA JAVNIM GRADSKIM ZELENIH I OSTALIM JAVNIM POVRŠINAMA TIJEKOM ADVENTURE 2021. -PITANJA	Ponuđeni Odgovori	Rezultati (%)
1.	Jeste li tijekom Adventure posjetili Perivoj R. Visianija?	1-Da 2-Ne	68,1 31,9
2.	Jeste li u Perivoju R. Visianija boravili samo radi druženja i gastro ponude?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	24,5 26,6 29,8 19,1
3.	Jeste li se u Perivoju R. Visianija ugodno osjećali okruženi biljem i prikladnim uređenjem prostora?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	14,9 20,2 21,3 43,6
4.	Jeste li tijekom Adventure šetali Poljanom?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	18,1 13,8 28,7 39,4
5.	Jeste li se na Poljani ugodno osjećali okruženi prikladnim uređenjem prostora?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	11,7 11,7 21,3 55,3
6.	Jeste li tijekom Adventure posjetili Perivoj L. Maruna (ispred crkve Gospe van Grada)?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	35,1 22,3 22,3 20,2
7.	Jeste li Perivoj L. Maruna posjetili samo radi druženja?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	37,2 21,3 23,4 18,1
8.	Jeste li se u Perivoju L. Maruna ugodno osjećali okruženi biljem i prikladnim uređenjem prostora?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom	23,4 21,3

R. br	ISPITIVANJE O BORAVKU NA JAVNIM GRADSKIM ZELENIH I OSTALIM JAVNIM POVRŠINAMA TIJEKOM ADVENTURE 2021. -PITANJA	Ponudeni Odgovori	Rezultati (%)
		3-Osrednje 4-Izrazito	21,3 34,0
9.	Jeste li tijekom Adventure šetali Starim pazarom pored zelenih površina?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	27,7 26,6 26,6 19,1
10.	Jeste li se na Starom pazarom šetali pored zelenih površina i ugodno osjećali okruženi prikladnim uređenjem prostora?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	23,4 20,2 34,0 22,3
11.	Jeste li šetali šibenskom rivom pored zelenih površina?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	17,0 20,2 30,9 31,9
12.	Jeste li se šetajući šibenskom rivom pored zelenih površina ugodno osjećali?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	13,8 17,0 29,8 39,4
13.	Jeste li šetali okićenom Kalelargom i starom gradskom jezgrom?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	16,0 14,9 27,7 41,5

I druga istraživanja, kao npr. Dorbić i Temim (2014), su utvrdila da se građani ugodno osjećaju u parkovnim prostorima na području Šibenika u pogledu krajobraznog uređenja, oblikovanja i dendroloških vrsta.

Shodno tablici 3. ispitanici su dodijelili ocjenu vrlo dobar za užitak boravka u okruženju s biljem i prikladnim uređenjem prostora u Perivojima R. Visianija i L. Maruna i šibenskoj obali, a ocjenu dobar za površine Starog pazara za vrijeme Adventure.

Podaci su pokazali da većina ispitanika s područja grada Rijeke nema naviku posjećivati zelene površine, te da nisu zadovoljni uređenjem istih (Rojek, 2022).

Ocjena 3,95 dodijeljena je užitku šetnje Poljanom s okruženim klizalištem na trgu, a nešto manje ocjene dodijeljene su osjećaju euforije i ponosa šetanjem Poljanom u razdoblju Adventure. Vrlo dobre ocjene su dodijeljene euforiji šetnje i šetanjem okićenom Kalelargom i starom gradskom jezgrom kao i užitkom prikladnog uređenja prostora.

Tablica 3. Emocije izazvane vizualizacijom javnih gradskih zelenih i ostalih javnih prostora tijekom Adventure 2021.

Tablica 3. Emotions caused by the visualization of public urban green and other public areas during the adventure days in 2021

R. br.	EMOCIJE IZAZVANE VIZUALIZACIJOM JAVNIH GRADSKIH ZELENIH I OSTALIH JAVNIH PROSTORA TIJEKOM ADVENTURE 2021 -PITANJA	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Varijanca
1.	Tijekom boravka u Perivoju R. Visianija (kod Gradske poljane) osjećao/la sam užitek okružen biljem i prikladnim uređenjem prostora <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,60	1,362	1,856
2.	U razdoblju Adventure osjećao/la sam se euforično šetajući Gradskom poljanom. <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,68	1,330	1,768
3.	Tijekom šetnje Poljanom osjećao/la sam ponos okružen/a prikladnim uređenjem prostora <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,69	1,295	1,678
4.	Tijekom šetnje Poljanom osjećao/la sam užitek okruženim klizalištem na trgu <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,95	1,347	1,814
5.	Tijekom boravka u Perivoju L. Maruna (ispred crkve Gospe van Grada) osjećao/la sam užitek okružen biljem i prikladnim uređenjem prostora <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,52	1,389	1,930
6.	Tijekom šetnje Starim pazarom osjećao/la sam užitek okružen biljem i prikladnim uređenjem prostora <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,39	1,377	1,897
7.	U razdoblju Adventure osjećao/la sam se euforično šetajući šibenskom obalom pored zelenih površina <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,54	1,241	1,541
8.	Tijekom šetnje šibenskom rivom osjećao/la sam užitek okružen/a prikladnim uređenjem prostora <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,63	1,236	1,527
9.	U razdoblju Adventure osjećao/la sam se euforično šetajući okićenom Kalelargom i starom gradskom jezgrom <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,67	1,282	1,643
10.	Tijekom šetnje okićenom Kalelargom i starom gradskom jezgrom osjećao/la sam užitek okružen/a prikladnim uređenjem prostora <i>1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 izvrsno</i>	3,73	1,337	1,789

Iz tablice 4. je razvidno da više od 60 % ispitanika smatra da šibenska gradska jezgra ima izraziti turistički potencijal i u razdoblju božićnog i novogodišnjeg razdoblja te da odiše starinom i duhom

izvornog Mediterana. Velika većina njih je stava (od uglavnom do izrazito) da stara šibenska gradska jezgra ima potencijala za demografsku i gospodarsku obnovu i bez turizma. Nešto manje od polovine ispitanika osrednjeg je stava da je komunalno, prostorno i krajobrazno uređenje Šibenika na razini izvrsnosti.

Tablica 4. Šibenik iz sociološke i turističke perspektive

Table 4. Šibenik from a sociological and touristic perspective

R. br.	ŠIBENIK IZ SOCIOLŠKE I TURISTIČKE PERSPEKTIVE -PITANJA	Ponuđeni odgovori	Rezultati (%)
1.	Smatrate li da šibenska gradska jezgra ima turističkog potencijala i u razdoblju božićnog i novogodišnjeg razdoblja?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	4,3 7,4 27,7 60,6
2.	Smatrate li da stara šibenska gradska jezgra odiše starinom i duhom izvornog Mediterana?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	5,3 12,8 20,2 61,7
3.	Smatrate li da stara šibenska gradska jezgra ima potencijala za demografsku i gospodarsku obnovu i bez turizma?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	11,7 24,5 36,2 27,7
4.	Smatrate li da je komunalno, prostorno i krajobrazno uređenje Šibenika na razini izvrsnosti?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	11,7 21,3 48,9 18,1
5.	Može li se sveukupna turistička ponuda Šibenika kao destinacije mjeriti s vodećim mediteranskim turističkim centrima?	1-Nedovoljno 2-Uglavnom 3-Osrednje 4-Izrazito	10,6 22,3 38,3 28,7

Prevladava osrednji stav da se sveukupna turistička ponuda Šibenika kao destinacije može mjeriti s vodećim mediteranskim turističkim centrima. Važno je napomenuti da je turizam ovisan o stabilnosti, a ljudska interakcija uvjet je egzistencije turističkih manifestacija (Gluvačević i Grgas, 2021).

Zaključak

Temeljem navedenih istraživanja ispitanici su najbolju ocjenu dodijelili uređenju i oblikovanju Perivoja R. Visianija kod Poljane (4,19), tijekom Adventure 2021. godine. U tome razdoblju najviše su posjećivali Perivoj R.Visianija, Poljanu i Kalelargu.

Ispitanici su se najugodnije osjećali na Poljani okruženi prikladnim uređenjem prostora, a potom i okićenom Kalelargom i starom gradskom jezgrom. U pogledu javnih gradskih zelenih površina

najugodnije su se osjećali u Perivoju R. Visianija okruženi biljem i prikladnim uređenjem prostora te na šibenskoj rivi šetajući pored zelenih površina.

U pogledu emocija izazvanih vizualizacijom javnih gradskih zelenih i ostalih javnih prostora tijekom Adventure 2021. godine ispitanici su najveće ocjene (3,95) dodijelili užitku šetnje Poljanom okruženom klizalištem na trgu. Veći broj ispitanika smatra da komunalno, prostorno i krajobrazno uređenje Šibenika zahtijeva dodatne mjere za unaprjeđenje u izvrsnosti.

S gledišta Šibenika iz sociološke i turističke perspektive preko 60 % ispitanika izrazitog je stava da šibenska gradska jezgra ima turističkog potencijala i u razdoblju božićnog i novogodišnjeg razdoblja te da stara šibenska gradska jezgra odiše starinom i duhom izvornog Mediterana. Nešto više od trećine ispitanika osrednjeg je stava da stara šibenska gradska jezgra ima potencijala za demografsku i gospodarsku obnovu i bez turizma. Oko polovine ispitanika osrednjeg je stava da je komunalno, prostorno i krajobrazno uređenje Šibenika na razini izvrsnosti. Ispitanici su osrednjeg stava da se sveukupna turistička ponuda Šibenika kao destinacije može mjeriti s vodećim mediteranskim turističkim centrima.

Prikazani podaci mogu poslužiti gradskoj upravi i turističkom sektoru za unaprjeđenje prostora i destinacije za razdoblja idućih adventura.

Literatura

Adventura 2021. Journal. Dostupno na: <https://www.journal.hr/lifestyle/putovanja/evo-zasto-je-advent-u-sibeniku-sjajna-ideja-za-vikend-izlet/> (pristupljeno: 10.11.2023)

Aldous, D.E. (2013). Integrating horticulture into the tourism supply chain. *IV International Conference on Landscape and Urban Horticulture*, 1181.

Bakija, V., Bulić, M. (2013). Održivi turizam kao razvojna mogućnost na primjeru Dugog otoka. *Liburna*, 2(1), 93-122.

Baković, I. (2012). Zeleni krovovi i vertikalni vrtovi—okosnice ekološkog dizajna i budućnost urbanog razvoja. *Glasnik Zaštite Bilja*, 35(4), 18-20.

Bosna, J., Krajnović, A. (2015). Prijedlog modela izgradnje i upravljanja regionalnim turističkim brendom Dalmacije. *Tranzicija*, 17(36), 91-101.

Bučar, K. (2017). Green orientation in tourism of Western Balkan countries. In *Green economy in the Western Balkans: Towards a sustainable future*, 175-209. Emerald Publishing Limited.

Dodds, R., Joppe, M. (2001). Promoting urban green tourism: The development of the other map of Toronto. *Journal of Vacation Marketing*, 7(3), 261-267.

Dorbić, B., Temim, E. (2014). Utjecaj zelenila i parkovnog modernizma na društveni život stanovnika Šibensko-kninske županije. *Agronomski glasnik*, 76(6), 327-348.

Gluvačević, D., Grgas, Z. (2021). Procjena utjecaja pandemije bolesti COVID-19 na komunikaciju manifestacija u hrvatskom turizmu. *Medijska istraživanja*, 27(2), 83-101.

Hudika, A. (Ur.). (2021). Šibenik ima jedan od najboljih advenata u Hrvatskoj i jedini je zero waste. Index.hr. Dostupno na: <https://www.index.hr/magazin/clanak/sibenik-ima-jedan-od-najboljih-advenata-u-hrvatskoj-i-jedini-je-zero-waste/2327781.aspx> (pristupljeno; 11.11.2023)

Jiricka-Pürerer, A., Brandenburg, C., Pröbstl-Haider, U. (2020). City tourism pre-and post-covid-19 pandemic—Messages to take home for climate change adaptation and mitigation?. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 31, 100329.

Kranjčević, J. (2020). Turizam u Splitu krajem 19. i početkom 20. Stoljeća. *Kulturna baština*, (46), 117-139.

Markić, B., Bijakšić, S., Bevanda, A. (2018). Komunikacija na društvenim mrežama i razvoj imidža o brendu turističke destinacije. *Hum*, 13(19), 233-248.

Meler, M., Ham, M. (2012). Green marketing for green tourism. *Faculty of tourism and hospitality management in opatija. Biennial International congress. tourism & hospitality industry*. University of Rijeka, Faculty of Tourism & Hospitality Management.

Mersal, A. (2017). Eco City Challenge and Opportunities in Transferring a City in to Green City, *Procedia Environmental Sciences*, 37, 22-33.

Miškić-Domislić, M., Pereković, P., Aničić, B. (2013), Stanovnici o trgovinama kao javnim gradskim površinama-Primjer Zagreba, Rijeke i Zadra, *Agronomski glasnik*, 75(4), 209-232.

Pavićević, O. (2019). Zelene urbane površine i kriminalitet. Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja, 38(1), 51-63.

Perković, D., Opačić, V.T. (2020). Metodološki pristupi istraživanjima urbanih zelenih površina u kontekstu turističkog razvoja obalnih područja. *Geoadria*, 25(1), 53-89.

Poljićak, I. (2014). Utjecaj suvremenog kulturnog turizma na promjene načina života u starim gradskim jezgrama na hrvatskoj obali. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, 8(1-2), 83-89.

Radić Lakoš, T., Rakela, I. (2022). Analiza poduzetih epidemioloških mjera u cilju kontrole bolesti COVID-19 u ugostiteljstvu Republike Hrvatske // Proceedings of the 8th International Conference "Vallis Aurea" Focus on: Tourism And Rural Development / Katalinic, Branko (ur.). Požega:

Veleučilište u Požegi; DAAAM International Vienna; Faculty of Economics Uzhhorod National University, Ukraine, 369-375.

Reinwald, F., Haluza, D., Pitha, U., Stangl, R. (2021). Urban green infrastructure and green open spaces: An issue of social fairness in times of COVID-19 crisis. *Sustainability*, 13(19), 10606.

Relja, R., Gutović, T., Svalina, K. (2020). utjecaj turizma na zapošljivost i socioekonomski položaj mladih u splitu. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, 14(3-4), 7-23.

Rojek, K. (2022). *Zadovoljstvo stanovnika grada Rijeke parkovima i zelenim površinama*. Završni rad. Sveučilište u Zadru.

Saseanu, A. S., Ghita, S. I., Albastroi, I., Stoian, C. A. (2020). Aspects of digitalization and related impact on green tourism in european countries. *Information*, 11(11), 507.

Stanić, S., Buzov, I. (2014). Značenje zelenih prostora u životu grada. *Godišnjak Titius*, 6-7(6-7), 137-153.

Šiljeg, S., Marić, I., Nikolić, G., Šiljeg, A. (2018). Analiza dostupnosti urbanih zelenih površina u naselju Zadar, Hrvatska. *Šumarski list*, 142(9-10), 496-497.

Žaper, A. (2004). Kulinarstvo-dio kulture življenja i duhovne baštine u Hrvatskoj turističkoj ponudi. *Naše more*, 51(5-6), 227-238.

Primljeno: 1. prosinca 2023. godine

Received: December 1, 2023

Prihvaćeno: 28. prosinca 2023. godine

Accepted: December 28, 2023